

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**EDUCATOARE/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR (ÎNVĂȚĂMÂNT
PREȘCOLAR ÎN LIMBA POLONĂ MATERNĂ)**

DISCIPLINA DE EXAMEN:

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMANA ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII, LIMBA ȘI LITERATURA POLONĂ
MATERNĂ, METODICA PREDĂRII ACESTORA, PEDAGOGIE PREȘCOLARĂ SI ELEMENTE DE PSIHOLOGIE
A EDUCAȚIEI**

1. Notă de prezentare

Justificarea viziunii curriculare - paradigma educației timpurii

Educația timpurie a fost unul din elementele ce a fost integrat în sistemul reformei realizate în domeniul educației. Unul din cele mai importante repere ale procesului de reformă educațională este reprezentat de adoptarea Legii Educației Naționale 1 /2011, cu modificările și completările ulterioare, care prevede în cadrul sistemului național de învățământ preuniversitar pentru educația timpurie ca fiind formată din nivelul antepreșcolar (0-3 ani) și învățământul preșcolar (3-6 ani).

În anul 2011 au fost adoptate două comunicări ale Comisiei Europene care vizează în mod direct educația timpurie a copiilor. Unul dintre acestea, ***Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine***, Comunicare a Comisiei Europene, Bruxelles, 17.2.2011, COM(2011) 66 final prevede: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) constituie soclul principal al succesului învățării de-a lungul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și, mai târziu, al capacității de inserție profesională.

Venind în completarea rolului primordial al familiei, educația și îngrijirea copiilor preșcolari au un impact important și durabil imposibil de realizat prin măsuri ulterioare. Primele experiențe ale copiilor stau la baza întregii lor formări ulterioare. Dacă se constituie baze solide în primii ani, formarea ulterioară este mai eficientă și mai susceptibilă de a se desfășura pe tot parcursul vieții, reducând riscul abandonării timpurii a studiilor, sporind echitatea școlarității și reducând costurile suportate de societate din motive de risipă de talente și cheltuielile publice în domeniul social, al sănătății și chiar judiciar.

Cel de-al doilea document, ***Concluziile Consiliului privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine***, (2011/C 175/03), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 15.6.2011 prevede la rândul său: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) de înaltă calitate (9) oferă o gamă largă de avantaje pe termen scurt și lung atât pentru persoane, cât și pentru societate în general. Completând rolul central al familiei, EICP constituie soclul principal al dobândirii limbajului, al succesului învățării pe tot parcursul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și al capacității de inserție profesională.

Definirea profesiei de educatoare. Raportare la standardul ocupațional – educatoare / institutor / profesor pentru învățământul preșcolar

Educatoarea “instruiește și educă prin joc, pentru sprijinirea și promovarea dezvoltării copiilor de vârstă preșcolară, urmărind obiective cognitive și de limbaj, psiho-motorii, de educare a afectivității, ale educației estetice și ale educației pentru societate” iar misiunea ocupației este “de a permite fiecărui copil să-și urmeze drumul său personal de evoluție, oferindu-i suport pentru integrarea în viața socială și activitatea școlară”.

Definirea competenței profesionale și a competenței didactice

Competență profesională: “Ansamblul de competențe specializate, care reprezintă standardul acceptabil pentru exercitarea unei profesii. Fiecare profesie solicită, pe lângă anumite competențe generale (intelectuale, civice, etice, comunicaționale, etc.) și competențe specifice activității în domeniu.”¹

Competență didactică: “Capacitatea unei persoane de a exercita atribuțiile specifice profesiei didactice; capacitatea unui educator de a se pronunța asupra unei probleme pedagogice, pe temeiul cunoașterii aprofundate a legităților și determinările fenomenelor educative; nivel de performanță la care urmează să fie realizate de către un educator sarcinile de muncă specifice profesiei didactice”²

2. Competențele profesionale³ ale cadrului didactic debutant (educatoare/institutor/profesor pentru învățământul preșcolar)

2.1. Proiectarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște, decodifică, identifică elemente de	- Identifică nevoile de învățare ale	- Își asumă modul de organizare

¹Ștefan, M. (2006). *Lexicon pedagogic*. București: Aramis., p. 58.

² Noveanu, E., Potolea, D. et. all. (2007). *Științele educației: dicționar enciclopedic*: București: Sigma., p.183.

³ *Kitul mentorului de inserție profesională*, Proiect POSDRU De la debut la succes, ID 36525, București, 2013

curriculum (modele de proiectare curriculară, tipologia activităților și strategiilor didactice etc.) în activitatea instructiv-educativă în grădinița de copii - Utilizează un limbaj psihopedagogic științific.	preșcolarilor și stabilește obiective educaționale informative și formative în funcție de particularitățile de grup și individuale	a unui demers didactic
--	--	------------------------

2.2. Conducerea și monitorizarea procesului de instruire

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște în mod elementar modul de organizare și conducere a activităților instructiv-educative.	- Asigură adecvarea strategiilor de instruire la caracteristicile individuale și de grup ale preșcolarilor.	- Se adaptează flexibil la condițiile curriculare concrete.

2.3. Evaluarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște funcțiile evaluării precum și unele metode și instrumente de evaluare specifice învățământului preșcolar.	- Elaborează probe și instrumente de evaluare simple.	- Manifestă disponibilitate de îmbunătățire a instrumentarului de evaluare folosit.

2.4. Integrarea și utilizarea TIC în educație

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște terminologia specifică TIC și înțelege rolul interacțiunii dintre preșcolar – computer	- Identifică unele activități sau secvențe de activitate care pot fi realizate cu ajutorul TIC	- Proiectează, în condiții de autonomie restrânsă, unele secvențe de învățare care presupun utilizarea TIC

2.5. Cunoașterea, consilierea și tratarea diferențiată a preșcolarilor

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele metode și tehnici de consiliere și tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Reflectează asupra consecințelor ce decurg din aplicarea diferitelor metode și tehnici de consiliere și de tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Manifestă deschidere pentru a experimenta noi metode și tehnici de cunoaștere și consiliere a preșcolarilor

2.6. Managementul grupei de preșcolari

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște diferite teorii cu privire la asigurarea managementului grupei de preșcolari	- Creează un mediu ambiant plăcut pentru grupa de preșcolari care i-a fost încredințată - Antrenează copiii în organizarea sălii și a mediului curricular	- Este dispus să accepte sfaturi pentru mai buna organizare a mediului de învățare și a grupei de preșcolari

2.7. Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele instituții din comunitatea locală care se află în legătură cu unitatea de învățământ preșcolar	- Realizează un schimb minimal de informații, prin diferite canale de comunicare, cu diferiți parteneri educaționali	- Se implică în stabilirea unor legături între grădiniță și comunitatea locală

2.8. Managementul carierei și al dezvoltării personale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște și înțelege cu obiectivitate nivelul propriei pregătiri profesionale	- Își elaborează proiecte de dezvoltare personală și profesională	- Manifestă o conduită (auto)reflexivă asupra activităților profesionale și personale

2.9. Cercetare educațională aplicativă

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele modele de elaborare a design-ului unei cercetări educaționale	- Elaborează micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică	- Manifestă o atitudine favorabilă față de cercetarea educațională

Discipline de examen și formula de examinare:

- Limba și literatura maternă - **scris**;
- Limba și literatura română și universală pentru copii – **scris**;
- Metodica predării activităților instructiv-educative în grădinița de copii – **scris**;
- Pedagogie preșcolară și elemente de psihologia educației – **scris**;
- Proba practică (**inspecțiile la clasă**).

Limba polonă și literatura pentru copii

A. Limba Polonă

1. LIMBĂ ȘI STIL

- Limbă și limbaj
- Limbă literară, limbă populară, limbă standard
- Stilul individual și stilurile funcționale

2. FONETICA ȘI FONOLOGIE

- Aparatul fonator și sunetele limbii polone
- Producerea și receptarea sunetelor
- Clasificarea articulatorie și acustică a vocalelor și a consoanelor limbii polone. Semivocale.
- Correspondența dintre litere și sunete
- Segmentul vocalic: Diftong. Triftong. Hiat
- Silaba. Structura analitică a silabei. Regulile silabației în limba polonă.
- Ortografia și despărțirea cuvintelor în silabe
- Unitățile suprasegmentale intensive și extensive (accentul și intonația).
- Accentul. Regulile de folosire corectă a accentului în limba polonă
- Alternanțe fonetice la nivelul limbii polone.

3. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

- Principii care stau la baza ortografiei
- Norme ortografice și norme ortoepice
- Semnele de punctuație și de ortografie
- Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice;
- Scrierea cu majusculă. Abrevierile.

4. LEXICOLOGIE

- Vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii polone
- Vocabular fundamental și masa vocabularului
- Organizarea vocabularului: Vocabular activ – vocabular pasiv. Vocabular literar – vocabular neliterar
- Cuvântul ca unitate de bază a vocabularului
- Sensul cuvintelor: sensul propriu și sensul figurat
- Sens lexical și sens gramatical
- Relații semantice între cuvinte (sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie, polisemie)
- Structura morfologică a cuvântului
- Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne, mijloace externe)
- Resurse stilistice ale vocabularului;
- Expresii și locuțiuni
- Frazeologia și contextualizarea

5. MORFOLOGIE

- Părțile de vorbire flexibile (Clasificare. Locuțiuni. Categorii morfologice. Funcții sintactice):
- Substantivul - Clasificare. Categorii gramaticale. Funcțiile sintactice
- Articolul - Clasificare
- Pronumele - Clasificare. Categorii gramaticale. Funcțiile sintactice
- Adjectivul - Clasificare. Categorii gramaticale. Funcțiile sintactice
- Numeralul - Clasificare. Categorii gramaticale. Funcțiile sintactice
- Verbul - Clasificare. Categorii gramaticale. Funcțiile sintactice

- b) Părțile de vorbire neflexibile (Clasificare. Locuțiuni. Funcții sintactice):
- Adverb- Clasificare. Categorii gramaticale. Funcțiile sintactice
- Conjunție - Clasificarea conjuncțiilor după tipul de raport sintactic. Clasificarea conjuncțiilor după structură.
- Prepoziție – Clasificare. Regim cazual
- Interjecție - Clasificarea semantică a interjecțiilor. Clasificarea sintactică a interjecțiilor.

6. SINTAXA

- Enunțul (tipuri de propoziții)
 - A. Sintaxa propoziției:
 - a) Părți principale de propoziție:
 - Subiectul – Clasificare, Exprimarea subiectului
 - Predicatul - Clasificare, Exprimarea predicatului
 - Probleme de acord
 - b) Părți secundare de propoziție:
 - Atributul - Clasificare, Exprimarea atributului
 - Complementul – Tipuri de complemente, Clasificare, Exprimarea complementului
 - Relația determinat/ determinant
 - B. Sintaxa frazei:
 - a) Propoziția și felul propozițiilor după structură, după aspectul lor pozitiv (afirmativ) sau negativ, după scopul comunicării, după afectivitate și după conținutul exprimat
 - b) Fraza
 - c) Raporturile sintactice în frază: de interdependență, de coordonarea și de subordonarea în propoziție și în frază
 - d) Mijloacele de exprimare a raporturilor sintactice în propoziție și frază
 - e) Tipuri de subordonate în frază: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă, circumstanțială.

B. Literatura pentru copii

1. CONCEPTUL DE LITERATURĂ PENTRU COPII.

Definiții. Caracteristici fundamentale. Opere fundamentale ale literaturii pentru copii. Autori polonezi care au scris poezie pentru copii. Autori polonezi de proză pentru copii. Personaje.

2. SPECII LITERARE ACCESIBILE PREȘCOLARILOR ȘI VALORILE FORMATIVE ALE TEXTELOR LITERARE DESTINATE COPIILOR.

- Generalități. Principalele genuri și specii literare, accesibile preșcolarilor.
- Genuri și specii literare în literatura pentru copii. Genuri tradiționale (cântece, poeme, povești, basme); genuri moderne (benzi desenate, album, enciclopedie, teatru).

1. Creația populară.

a) Genul liric – *lirica populară*

- Colinde
- Proverbe, zicători, ghicitori
- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)

b) Genul epic

- **Basmul** : Waligóra i Wyrwidąb, Z chłopa król;

2. Creația cultă.

a. Genul epic.

- **Fabula**: Jean de La Fontaine – Konik polny i mrówka;
- **Legenda**: O Czechu, Lechu i Rusie, O smoku Wawelskim, O Warsie i Sawie;
- **Basmul**: Adam Mickiewicz – Przyjaciele; Ignacy Krasicki – Wół i mrówki, Słowik i szczygieł, Mądry i głupi; / Basmul modern: Carlo Collodi – Pinokio, Lyman Frank Baum – Czarnoksiężnik z krainy Oz, Antoine de Saint-Exupéry – Mały Książę.
- **Povești**: Aleksander Fredro – Bajki; Hans Christian Andersen – Brzydkie kaczątko; Bracia Grimm – Królewna Śnieżka; Charles Perrault – Czerwony Kapturek;
- **Povestirea și schița**:
- **Povestiri despre copilărie**: Adam Mickiewicz – Pan Tadeusz, Bolesław Prus – Antek, Henryk Sienkiewicz – Janko Muzykant; Hans Christian Andersen – Dziewczynka z zapalnikami.
- **Povestiri și schițe care evocă trecutul istoric**: Maria Dąbrowska – Dzieci ojczyzny;
- **Romanul pentru copii și despre copii**: Janusz Korczak – Król Maciuś Pierwszy, Mark Twain – Przygody Tomka Sawyer

b. Genul liric

- **Poezia despre copilărie**: Maria Konopnicka – Co słonko widziało, Jak się dzieci z Rozalią w Bronowie bawiły;
- **Poezia despre natură și vietuitoare**: Maria Konopnicka – *O krasnoludkach i sierotce Marysi*, Muchy Samochwały, Pan Zielonka, Bocian, Ogródek, Pojedziemy w cudny kraj;

Bibliografie - Limba polonă

1. Dłuska M., *Fonetyka polska*, Warszawa-Kraków 1981.
2. *Encyklopedia języka polskiego*, pod red. S. Urbańczyka i M. Kucały, wyd. 3, Wrocław 1999.
3. *Gramatyka współczesnego języka polskiego*, red. Grzegorzczkowska R., Laskowski R., Wróbel H., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998.
4. Grzegorzczkowska R., *Wykłady z polskiej składni*, Warszawa 1996.
5. Klemensiewicz Z., *Zarys składni polskiej*, Warszawa 1963.
6. *Nowy słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji*, pod red. Edwarda Polańskiego, Warszawa 2000.
7. *Praktyczny słownik poprawnej polszczyzny*, pod red. Andrzeja Markowskiego, Warszawa 1996.
8. Rospond S., *Gramatyka historyczna języka polskiego*, PWN, Warszawa-Wrocław 2005.
9. Saloni Z., Świdziński M., *Składnia współczesnego języka polskiego*, PWN, Warszawa 1985.
10. Wiśniewski M., *Zarys fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego*, Toruń 2001.
11. *Słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa 1995.

Bibliografie – literatura pentru copii

1. Baluch A., *Książka jest światem, o literaturze dla dzieci małych oraz dla dzieci starszych i nastolatków*, Kraków 2005.
2. Dyka F., Kida J., *Metodyczne opracowanie lektur dla uczniów klas początkowych*, Rzeszów 2000.
3. *Książka dziecięca 1990-2005, konteksty kultury popularnej i literatury wysokiej*, praca zbiorowa pod red. nauk. Grzegorza Leszczyńskiego, Danuty Świerczyńskiej-Jelonek, Michała Zająca, Warszawa, 2006.
4. Leszczyński G., *Literatura i książka dziecięca: słowo, obiegi, konteksty*, Warszawa 2003.
5. Lewandowicz-Nosal G., *Od czterech do sześciu: książki dla przedszkolaka*. Warszawa 2012.
6. Niewola D., *Zaczarowany świat przedszkolaka, książka nie tylko dla nauczycieli*. Bielsko - Biała 1999.
7. Papuzińska J., *Dziecięce spotkania z literaturą*, Warszawa 2007.
8. Papuzińska J., *Inicjacje literackie, problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką*, Warszawa 1988.
9. Szeffler E., *Książka literacka dla dziecka w edukacji wczesnoszkolnej, próba oceny i propozycja wykorzystania*, Bydgoszcz 1998.
10. Ungeheuer-Goląb A., *Literackie inspiracje w rozwoju przedszkolaka*. Warszawa 2012.

Limba și literatura română și universală pentru copii

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- identificarea temei și a modului de reflectare a acestora în textele studiate;
- valorificarea valențelor educative ale textelor literare utilizate;
- identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ;
- identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic;
- identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul liric;
- utilizarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexicosemantice, compatibile cu situația de comunicare;
- utilizarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/intradisciplinare.

CONȚINUT TEMATIC

A. Limba română

1. LIMBĂ ȘI STIL

- Limbă și limbaj.
- Limbă literară, limbă populară, limbă standard.
- Stilul individual și stilurile funcționale.

2. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

- Aparatul fonator și sunetele limbii române.
- Producerea și receptarea sunetelor.
- Clasificarea articulatorie și acustică a vocalelor și a consoanelor limbii române. Semivocale.
- Corespondența dintre litere și sunete.
- Segmentul vocalic: Diftong. Triftong. Hiat.

- Silaba. Structura analitică a silabei. Regulile silabației în limba română.
- Ortografia și despărțirea cuvintelor în silabe.
- Unitățile suprasegmentale intensive și extensive (accentul și intonația).
- Accentul. Reguli de folosire corectă a accentului în limba română.

3. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

- Principii care stau la baza ortografiei.
- Norme ortografice și norme ortoepice.
- Semnele de punctuație și de ortografie.
- Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice.
- Scrierea cu majusculă. Abrevierile.

4. LEXICOLOGIE

- Vocabularul, ca totalitate a cuvintelor limbii române.
- Vocabular fundamental și masa vocabularului.
- Organizarea vocabularului: Vocabular activ – vocabular pasiv. Vocabular literar – vocabular neliterar.
- Cuvântul ca unitate de bază a vocabularului.
- Sensul cuvintelor: sensul propriu și sensul figurat.
- Relații semantice între cuvinte (sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie, polisemie).
- Structura morfologică a cuvântului.
- Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne, mijloace externe).
- Resurse stilistice ale vocabularului.
- Expresii și locuțiuni.
- Frazologia și contextualizarea.

5. MORFOLOGIE

Părțile de vorbire flexibile (Clasificare. Funcții sintactice):

- Substantivul
- Articolul
- Pronumele
- Adjectivul
- Numeralul
- Verbul

Părțile de vorbire neflexibile (Clasificare. Funcții sintactice):

- Adverb
- Conjunție
- Prepoziție
- Interjecție

6. SINTAXA

- Enunțul (tipuri de propoziții)

A. Sintaxa propoziției:

Părți principale de propoziție:

- Subiectul – Clasificare; Exprimarea subiectului.
- Predicatul – Clasificare; Exprimarea predicatului.
- Probleme de acord

Părți secundare de propoziție:

- Atributul – Clasificare; Exprimarea atributului.
- Complementul – Clasificare; Exprimarea complementului.

B. Sintaxa frazei:

- Propoziția și felul propozițiilor
- Fraza
- Raporturile sintactice în frază: de interdependență, de coordonarea și de subordonarea în propoziție și în frază
- Mijloacele de exprimare a raporturilor sintactice în propoziție și frază
- Tipuri de subordonate în frază: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă, circumstanțială.

Bibliografie - Limba română

1. Academia Română - Gramatica de bază a limbii române - Editura: Univers Enciclopedic Gold, București, 2010
2. Avram, Mioara - Ortografia pentru toți, Editura Academiei, București, 1990.
3. Avram, Mioara, Gramatica pentru toți, Editura Academiei, București, 1986
4. Angela Bidu-Vrânceanu, Narcisa Forăscu, Limba română contemporană. Lexicul, Editura Humanitas Educațional, București, 2005.

5. Constantinescu-Dobridor, Gh., Morfologia limbii române, Editura Științifică, București, 1974
6. Constantinescu-Dobridor, Gh., Sintaxa limbii române, Editura Științifică, București, 1994
7. Coteanu, Ion (coordonator), Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia, ediția a II-a, București, 1985
8. Forăscu, Narcisa (coord.), Popescu, Mihaela, Dificultăți gramaticale ale limbii române, Editura Universității din București, 2001.
9. Guțu Romalo, Valeria, Corectitudine și greșală. Limba română de azi, Editura Humanitas Educational, București, 2000.
10. Hristea, Theodor (coordonator), Sinteze de limba română, ediția a III-a, Editura Albatros, 1984.
11. Iordan, I.; Robu, Vl., Limba română contemporană, EDP, București, 1978;
12. Mariana, N. (2010). Limba română, (Note de curs), Universitatea „Transilvania” Brașov
13. Manualele de Limba romana, cl. a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a pentru Școlile Normale (ultima editie).
14. Marcu, Florin, Noul dicționar de neologisme, Editura Academiei, București, 1997.
15. Operele menționate în capitolul Continuturi.
16. Șuteu, Flora, Elisabeta Șoșa, Ortografia limbii române. Dicționar și reguli, Editura Saeculum I.O, București, 1995.

B. Literatura română și universală pentru copii

1. CREAȚIA POPULARĂ

a) Genul liric – lirica populară

- Colinde
- Proverbe, zicători, ghicitori
- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)

b) Genul epic

- **Basmul** : Greuceanu, Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte, Prâslea cel voinic și merele de aur.

2. CREAȚIA CULTĂ

a. Genul epic

- **Fabula**: Jean de La Fontaine – Greierele și furnica.
- **Legenda**: Călin Gruia – Povestea florii-soarelui, Dimitrie Bolintineanu – Muma lui Ștefan cel Mare.
- **Basmul**: Mihai Eminescu – Făt-Frumos din lacrimă; Ion Creangă – Povestea lui Harap-Alb; Basmul modern: Carlo Collodi – Pinocchio, Lyman Frank Baum – Vrăjitorul din Oz.
- **Povești**: Ion Creangă - Fata babei și fata moșneagului / Punguța cu doi bani; Hans Christian Andersen – Răzușca cea urâtă; Frații Grimm – Albă ca zăpada; Charles Perault – Scufița Roșie.
- **Povestirea și schița**: Povestiri și schițe despre viețuitoare: Emil Gârleanu – Căprioara / Gândăcelul; Ioan Alexandru Brătescu-Voinești – Puiul; Ion Creangă – Ursul păcălit de vulpe / Capra cu trei iezi; Povestiri despre copilărie: I.L.Caragiale – D-l. Goe / Vizită; Octav Pancu Iași – Iedul cu trei capre; Barbu Ștefănescu-Delavrancea – Bunicul / Bunica; Mihail Sadoveanu – Dumbrava minunată; Povestiri și schițe care evocă trecutul istoric: Ion Creangă – Moș Ion Roată și Unirea.
- **Romanul pentru copii și despre copii**: Ion Creangă – Amintiri din copilărie; Mark Twain – Aventurile lui Tom Sawyer / Aventurile lui Huckleberry Finn.

b. Genul liric

- **Poezia despre copilărie**: George Coșbuc – Iarna pe uliță, La oglindă / La Paști; Elena Farago – Sfatul degetelor.
- **Poezia despre natură și viețuitoare**: Mihai Eminescu – Revedere, Somnoroase păsărele; Vasile Alecsandri – Pasteluri, Miezul iernei; Tudor Arghezi – Zdreanță / Tâlharul pedepsit; George Topârceanu – Balada unui greier mic / Gospodina; Elena Farago – Cățelușul schiop / Gândăcelul.

Bibliografie – Literatura română și universală pentru copii

1. Buzași, I., (2001). Literatura pentru copii, (note de curs), Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia.
2. Mihalache, Cosmin, Pascu Ana, Manolache, Carmen, Voicilă, Ciprian (2008). Îngeri, zmei și șoimărițe: mitologie pe înțelesul copiilor, București: Humanitas.
3. Negrilă, Iulian (1996). Literatura pentru copii. Arad: Editura Multimedia.
4. Norel, M., (2014), Literatură română și literatură pentru copii, (note de curs), Universitatea „Transilvania”, Brașov.
5. Pop, M., Ruxandoiu, P. (1999). Folclor literar românesc, București: E.D.P..
6. Stoica, C., Vasilescu, E. (1996) Literatura pentru copii (Manual pentru Școlile Normale - cls. a XII a), București: E.D.P..
7. Costea, O., Mitu, F., Stoica, C., Toma-Damșa, M., Vasilescu, E., Vlăduț, A. (1996) Literatura pentru copii (Manual pentru Școlile Normale - cls. a XIII a), București: E.D.P..
8. Operele menționate în capitolul Conținuturi.

Metodica activităților instructiv-educative în grădinița de copii

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice

- abordarea flexibilă a curriculumului preșcolar și analiza funcțională a conținuturilor învățării;
- aplicarea adecvată a principiilor și strategiilor specifice activităților desfășurate în învățământul preșcolar;
- alegerea și adecvarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare în vederea realizării obiectivelor de referință/competențelor specifice stabilite prin curriculumul pentru învățământul preșcolar;
- adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale copiilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;
- valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la grădiniță;
- valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare a activității copiilor în cadrul activităților de învățare din grădiniță;
- conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice.
- Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CONȚINUT TEMATIC

1. CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE

- Domeniile de dezvoltare/domeniile experiențiale și importanța lor în educația timpurie.
- Structura și conținutul curriculumului pentru educația timpurie; Valori promovate.
- Planul de învățământ și Metodologia de aplicare a planului de învățământ.
 - ✓ Programul zilnic de activitate;
 - ✓ Activități pe domenii experiențiale;
 - ✓ Jocuri și activități didactice alese;
 - ✓ Activități de dezvoltare personală (rutine, tranziții, activități optionale și activități desfășurate după-amiaza).

2. PROIECTAREA ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA ACTIVITĂȚILOR LUDICE ȘI DE ÎNVĂȚARE

- Jocul - principala formă de organizare a procesului de învățământ în grădiniță;
- Structura și conținutul pentru: planificarea anuală/planificarea calendaristică; proiectele tematice; proiectele de activitate (integrată sau pe discipline);
- Categoriile de activități de învățare și modul de integrare în proiectarea didactică (Activități pe domenii experiențiale, Jocuri și activități didactice alese și Activități de dezvoltare personală - activități integrate sau pe discipline);
- Diferențiere și individualizare în procesul de învățământ.
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare/autoevaluare individuală și de grup, precum a strategiilor de interevaluare, care să valorifice influențele educative pozitive;

3. MANAGEMENTUL ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

- Organizarea spațiului educațional (cerințe psiho-pedagogice și ergonomice).
- Variante de organizare și realizare a activităților de învățare pe domenii experiențiale: povestirea; repovestirea; lectura educatoarei; jocul didactic; convorbirea; memorizarea; lectura după imagini; observarea, jocul de rol, jocul motric, jocul muzical, modelaj, desen, pictură etc.
- Variante de organizare și de realizare a activităților de dezvoltare personală: rutine (întâlnirea de dimineață), tranziții, activități optionale, activități din perioada după-amiezii;
- Variante de organizare și realizare a activităților integrate și a jocurilor și a activităților didactice alese.
- Metode, tehnici și procedee folosite în cadrul diferitelor tipuri de activități de învățare. Combinații între diferite strategii didactice, în viziune sistemică.
- Mijloace didactice specifice activităților de învățare cu preșcolarii și modalități de optimizare a situațiilor de învățare prin intermediul acestora.
- Activitățile extracurriculare.
- Parteneriatul grădiniță – școală și parteneriatul grădiniță - familie – comunitate.

4. SPECIFICUL EVALUĂRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

- Conceptul de evaluare: definire și analiză.
- Metode, tehnici și instrumente de evaluare a rezultatelor și a progreselor în învățare ale copilului preșcolar.
- Proiectarea și interpretarea probelor de evaluare în învățământul preșcolar. Valorificarea rezultatelor evaluărilor.

Bibliografie - Metodica predării activităților instructiv educative din grădiniță

1. Bogart, C., Delmarle, S., Preda, V. (2012). Formarea competențelor în grădiniță: o altă perspectivă asupra timpului școlar. București: Aramis Print.
2. Breben, S., Gongea, E., Ruiiu, G., Fulga, M. (2002). Metoda interactive de grup-Ghid metodic. 60 de metode și 200 de aplicații practice pentru învățământul preșcolar. Craiova. Arves.
3. Brănișteanu R., Chira E., (2011), Paradigme ale integrării curriculare în grădiniță, Editura Delta Cart Educațional, Pitești.
4. Dumitrana, M. (1999). Educarea limbajului în învățământul preșcolar vol. I Comunicarea orală, București: Compania.
5. Dumitrana, M. (2000). Copilul, familia și grădinița. București: Compania Dumitrana, M. (2002). Activități matematice în grădiniță: ghid practic, însoțit de 105 sugestii de activități. București: Compania.
6. Dumitrana, M. (2005). Jocuri și jucării pentru preșcolari. Ghid metodic de activități realizate cu ajutorul unor materiale simple. București: Compania.
7. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L.-L. (2009). Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Paralela 45
8. Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O. (2014). Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Diamant
9. Hobjilă, A. (2008). Elemente de didactică a activităților de educarea limbajului (etapa preșcolarității). Iași: Institutul European.
10. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemonde.
11. Mătășaru, M., Chriloaie, M., Nedelcu, C., Pricoaia, V., Mătășaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
12. Mitu, Florica - "Metodica activităților de educare a limbajului", Editura Pro Humanitas, București, 2000
13. Niculescu, R., M. (2010). Curriculum între continuitate și provocare, Sibiu: MEDIA.
14. Norel, M., Bota, O., A. (2013). Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare, Cluj-Napoca: Asociația de Științe Cognitive din România.
15. Păiș Lăzărescu M, Ezechil, L. (2015). Laborator preșcolar-ghid metodologic. Ediția a IV-a revizuită. București: V & I Integral.
16. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2009). A deveni și a fi educator. Bune practici în învățământul preșcolar și primar. Pitești: Editura Universității din Pitești.
17. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2015). Mentorat în didactica învățământului preșcolar și primar. Craiova: Sitech
18. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
19. Preda, V. (1999). Copilul și grădinița. Urgența 2000: pariul limbajului și al comunicării. București: Compania.
20. Preda, V. (2009). Programe și activități în învățământul preșcolar și primar. București: Didactica Publishing House.
21. Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitulescu, V. (2009). Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum. Craiova: Arves.
22. Schulman Kolumbus, E. (2006). Didactica preșcolară. Ediția a III-a. București: V & I Integral

Bibliografie în limba polonă

1. Awgulowa J., Świętek W., *Male formy sceniczne w pracy przedszkola*, Warszawa 1982
2. Bogdanowicz M., *Metoda dobrego startu w pracy z dzieckiem w wieku od 5 do 10 lat*, Warszawa 1989
3. Chauvel D., Michel V., *Gry i zabawy w przedszkolu, rozwijanie spostrzegawczości, kreatywności i inteligencji*, Warszawa 1999
4. *NASZ mały teatrzyk, inscenizacje i zabawy dla przedszkolaków*, Warszawa 1989
5. Okoń W., *Zabawa a rzeczywistość*, Warszawa 1995

Articole

6. Arciszewska E., *Indywidualizacja nauki czytania // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1998, nr 4, s. 303-305
7. Bednarska J., *Moje pierwsze spotkanie z trzylatkami. // Wychowanie w Przedszkolu*. - 2001, nr 6, s. 351-352
8. Bakowicz A., Romanowska E., *Wymysłanki - swobodne teksty dzieci // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1998, nr 8, s. 629-630
9. Drabik W., *Ta praca przynosi satysfakcję // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1999, nr 9, s. 699-702
10. Faber G., *Inspirowanie zabaw badawczych // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1992, nr 7, s. 421-423
11. Falkiewicz-Szult M., *Przymus czy swoboda w przedszkolu? // Edukacja i Dialog*. - 2003, nr 7, s. 14-19
12. Gil-Aleksiak M., Lubrycht B., Formela B., *Wspomagamy rozwój dziecka // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1999, nr 2, s. 109-112
13. Gryń A., Polcyn K., *Bawimy się w malarzy // Wychowanie w Przedszkolu*. - 2000, nr 2, s.116-117
14. Grzegorzczak D., *Poznajemy dziecko jeszcze raz // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1998, nr 8, s. 636-637
15. Hubicka J., *Zacznijmy od imienia // Wychowanie w Przedszkolu*. - 1995, nr 9, s. 570-571
16. Kamecka E., *Praca z sześciolatkiem... od A do Z // Wychowanie w Przedszkolu*. - 2004, nr 6, s. 37-43

17. Kujawa I., *Male formy sceniczne* // wychowanie w Przedszkolu. - 1994, nr 7, s. 426-429
18. Leciej U., *O metodzie dobrego startu* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1995, nr 6, s. 333-335
19. Lubowiecka J., *Metoda problemowa już w przedszkolu* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1991, nr 8, s. 339-346
20. Morzyszek-Banaszczyk E., *Twórcze zabawy przedszkolaków. Zaciekawienie światem* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1998, nr 8, s. 598-601
21. Muchacka B., *O stymulowaniu aktywności poznawczej* // Wychowanie w Przedszkolu. - 2000, nr 7, s. 387-390
22. Nastarewicz S., *Warsztaty artystyczne* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1998, nr 7, s. 555-556
23. Nawrocka B., *Edukacja sześciolatek, zabawa z trójkątem* // Wychowanie w Przedszkolu. - 2003, nr 1, s. 31-32
24. Polcyn K., *Zaciekawieć dzieci książką* // Wychowanie w Przedszkolu. - 2003, nr 2, s. 94-95
25. Polcyn K., *Bawimy się w teatr* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1996, nr 6, s. 346-347
26. Przysiężna B., *Opowieść ruchowa w pracy z dzieckiem* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1999, nr 5, s. 378-380
27. Rudecka E., *Zaproszenie do zabawy* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1996, nr 10, s. 617-619
28. Szeffler E., *Jak zachęcać dzieci do czytania i zabaw z książką* // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 1995, nr 6, s. 31-34
29. Trojanowicz-Kasprzak M., Lachnowicz R., *Uczynić je aktywnymi.* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1998, nr 7, s. 520-527
30. Turowska D., *Uczymy czytać* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1999, nr 9, s. 688-689
31. Twardowski A., *Strategie nauczania wspierające rozwój psychiczny dziecka* // Wychowanie w Przedszkolu. - 2004, nr 4, s. 3-9
32. Usakiewicz B., *Zabawy badawcze* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1992, nr 10, s. 616-621
33. Uszyńska-Jarmoc Janina : *Metody wspierania aktywności edukacyjnej* // Wychowanie w Przedszkolu. - 2004, nr 9, s. 3-11
34. Zwiernik J., *Wspólnie z dziećmi* // Wychowanie w Przedszkolu. - 1999, nr 5, s. 387-390

Pedagogie preșcolară și elemente de psihologia educației

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice

- descrierea și explicarea corectă a ideilor, proceselor și fenomenelor educației timpurii la nivel european și național ;
- utilizarea adecvată a cunoștințelor de pedagogie preșcolară și a elementelor de psihologie a educației, în contexte variate;
- exemplificarea conceptelor, prin proiectarea conținuturilor instructiv-educative, în acord cu particularitățile psiho - individuale și de vârstă ale școlarului mic;
- manifestarea unei conduite flexibile și inovative în ceea ce privește managementul carierei și dezvoltarea profesională;
- aplicarea elementelor de cercetare educațională specifice în vederea realizării de micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică

CONȚINUT TEMATIC

1. **EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN CONTEXT EUROPEAN**
 - Educația timpurie - dimensiune a învățării pe tot parcursul vieții.
 - Conceptul de educație timpurie; fundamente teoretice ale educației timpurii.
 - Educația timpurie la nivel european.
 - Servicii integrate și incluzive în educația timpurie.
 - Finalitățile educației timpurii.
2. **EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN ROMÂNIA**
 - Locul și rolul educației timpurii în cadrul sistemului de învățământ românesc.
 - Învățământul particular – accente specifice la nivelul educației timpurii.
 - Alternative educaționale în educația timpurie. Aspecte care au contribuit la dezvoltarea sistemului de educație timpurie din România.
 - Tranziția de la grădiniță la școală.
3. **FACTORII DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII UMANE - INTERACȚIUNI ȘI DOMINANTE. EDUCABILITATEA**
 - Conceptul de dezvoltare și conceptul de educabilitate. Relația dezvoltare - învățare – joc în educația timpurie.
 - Ereditatea, factor intern al dezvoltării personalității.
 - Mediul, factor extern al dezvoltării personalității.
 - Educația – factor hotărâtor al dezvoltării psihice; specificul influențelor educative la vârstele timpurii.
 - Metode, tehnici și instrumente de cunoaștere a specificului dezvoltării psihice la vârstele timpurii.
4. **STRUCTURA ȘI DINAMICA PERSONALITĂȚII LA VÂRSTELE TIMPURII**

- Repere ale dezvoltării la vârstele timpurii. Domeniile de dezvoltare: Dezvoltarea fizică, sănătate și igienă personală; Dezvoltarea socio-emoțională; Capacități și atitudini în învățare; Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii; Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.
 - Procese fundamentale ale dezvoltării personalității copilului la vârstele timpurii: (imaginea de sine, conștiința de sine și conduita morală).
 - Dimensiuni ale dezvoltării personalității la vârstele timpurii: temperament, aptitudini, inteligență, caracter, creativitate.
 - Specificul învățării la vârstele timpurii.
 - Colaborarea grădiniței cu școala. Importanța dezvoltării socio-emoționale în contextul asigurării unui debut școlar de succes.
5. COPII CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE (CES) ÎN GRĂDINIȚĂ
- Educația integrată și incluzivă în grădiniță.
 - Relația grădiniței cu familia și cu comunitatea.
 - Colaborarea cu părinții și cu alte categorii profesionale de sprijin.
6. ELEMENTE DE DIDACTICĂ PREȘCOLARĂ
- Abordarea sistemică a procesului de învățământ în învățământul preșcolar; abordarea interacțională, abordarea comunicațională.
 - Interdependența formal – informal - nonformal din perspectiva procesului didactic în grădinița de copii.
 - Normativitatea didactică. Specificul principiilor didactice în învățământul preșcolar.
7. PROIECTAREA DIDACTICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR
- Conceptul de proiectare didactică; funcțiile proiectării didactice; etapele proiectării didactice.
 - Produsele curriculare fundamentale: plan de învățământ, programă școlară, planificare anuală, planificare tematică.
8. MANAGEMENTUL CARIEREI DIDACTICE
- Prevederi legislative care sprijină dezvoltarea carierei didactice.
 - Importanța dezvoltării profesionale în cariera didactică.

Bibliografie - Pedagogie și elemente de psihologie

1. Bocoș, M., Avram, I., Catalano, H., Someșan, E. (coord.) (2009), Pedagogia învățământului preșcolar. Instrumente didactice, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
2. Bocoș M., Preda V., Brănișteanu R., Clapou C., (2013), Tradiții și valori – Ghid practic de opționale integrate, Editura Delta Cart Educațional, Pitești.
3. Ezechil, L. (2002). Comunicarea educațională în context școlar. București: Editura Didactică și Pedagogică
4. Glava, A., Glava, C. (2002). Introducere în pedagogia preșcolară. Cluj-Napoca: Dacia.
5. Harwood, R., Miller, S.A., Vasta, R. (2010). Psihologia copilului. Iași: Polirom
6. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemond.
7. Mătășaru, M., Chiriloaie, M., Nedelcu, C., Priscoia, V., Mătășaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
8. Niculescu, R., M. (2010). Curriculum între continuitate și provocare, Sibiu: MEDIA.
9. Niculescu, R., M. (1999). Pedagogie preșcolară – Sinteze, București: PRO HUMANITATE.
10. Papalia, D.E., Wenkos Olds, S., Duskin Feldman, R. (2010). Dezvoltarea umană.
11. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
12. Petrovai D., Preda, V., Petrică S., Brănișteanu R., (2012), Pentru un copil sănătos emoțional și social – Ghid practic pentru educatorul care construiește încredere, V&I Integral, București.
13. Radu, I. T., Ezechil, L. (2006). Pedagogie – fundamente teoretice. București: Editura V&I Integral.
14. Radu, I.T., Ezechil, L. (2009). Didactica. Teoria instruirii. Pitești: Paralela 45.
15. Răduț-Taciu, R., Bocoș, M.-D., Chiș, O. (coord.) (2015), Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar, Editura Paralela 45, Pitești.
16. Vărășmaș, E. (2014). Educația timpurie. București: Arlequin.